

SOLIGT. En perfekt ridtur en solig sommardag. Även för barn med funktionsnedsättningar är upplevelsen stor. Här är det Gustav som rider – för tillfället med armarna i kors – under överinseende av Ida Sköld.

”Vår gård är barnens hästparadis”

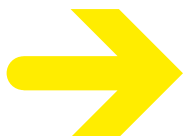
SKOGSTUR. En annan Gustav från Ikasus friskola rider och tittar på träden och fåglarna med hjälp av elev-assistenterna Caroline och Anette.

GLÄDJE. Ella gläds åt att vara på ridläger.

Skölds Djurgård i Täby har valt att satsa på barn med utvecklingsstörning och andra funktionsnedsättningar. – Ja, vi är ingen vanlig ridskola, säger Ida Sköld, 33. Med hjälp av hästarna försöker vi ge barnen en upplevelse som hjälper dem att utvecklas.

TEXT LARS BJÖRKVALL
FOTO TORLEIF SVENSSON

INDIANKUL. Ridning är roligt och för barn med autism är glädjen avgörande för motivationen. Då kan indianfjädrar räcka långt. Titta bara på Ida och Ella!

SKOGSTUR. En tur i sulkyn kan vara lika stimulerande som att sitta på hästryggen. Här är det Zigward och Ida som åker bakom Shetlandsponnyn Viggo.

Ida var en vanlig hästtjej och friidrottare – tävlade på elitnivå i sjukamp några år före Carolina Klüft. Sedan utbildade hon sig till behandlingspedagog med specialinriktning på utvecklingsstörning och psykiatri. I flera år jobbade hon med barn med funktionsnedsättningar på olika håll i Stockholmstrakten, bland annat som pedagogisk samordnare på en särskola och som diplomerad ridpedagog på Djurholms ridskola.

Idén om en "djurgård" för barn med funktionsnedsättningar kom via hennes egen häst Lina, ett nordsvenskt sto som hon hade haft i elva år.

– Ja, det kom fram människor som sa att hon såg så snäll ut och ville att jag skulle låta deras barn få rida. Flera av de barnen hade både kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar.

Då föddes drömmen om att få starta en verksamhet där Idas båda passioner – hästar och arbete med barn – kunde förenas. Och när en liten hästgård för drygt ett år sedan blev till salu i Täby, norr om Stockholm, alldeles intill Skavlötens friluftreservat, bestämde hon sig för att flytta dit med maken Jonas, barnen Alfred, 6, och Majken, 4, och mamma och pappa, Hanne och Bosse.

– Pappa jobbar fortfarande en del som narkosläkare, men mamma har slutat som sjuksköterska. Vi köpte stället tillsammans och de hjälper till med allt möjligt och känner alla barnen, berättar Ida.

Men det behövdes fler hästar än Lina (som inte finns längre) och där var Eva Ulf på Djurholms ridskola till stor hjälp. Hon är ett aktat namn inom ridsporten och tog så sent som i fjol SM-guld i dressyr.

– Jag visste ju att det behövs väl skolade, lyhörda och följsamma hästar för att barn med funktionsnedsättningar ska kunna rida säkert.

Det innebär att hästarna måste ha varit med ett bra tag. Och efter att jag pratat med Eva Ulf om mina planer valde vi ut ett par äldre hästar som jag fick köpa för slaktpris.

Det var Ella och Mulle, som båda passerat 20-årsstreck. Sedan kom islandshästarna Mökkvi och Vindur, också runt de 20, och shetlandsponnyn Viggo, 17 år. På gården finns också ardenern Termin som är 17 och som drar vagn och släde på vintern. Sex hästar, det räcker gott än så länge.

Ida Sköld samarbetar med kommuner och skolor i närheten, bland annat med Ikasus friskola i Vallentuna som har elever med autism och utvecklingsstörning.

Den här dagen är de här på miniridläger med åtta elever. Alla väntar på sin tur att få rida i skogen eller köra sulkyn bakom Viggo.

FÄRDIG. Ingen avsättning enligt regelboken kanske. Gustav åker snarare kana ned från sadeln. Men om det funkar och inte är farligt, så varför inte?

Solen skiner, myggorna är borta och stallet som kallas Paradiset gör skäl för namnet.

BARN MED AUTISM och utvecklingsstörning är väldigt olika varandra, lika olika varandra som alla andra barn. Men de kan ofta inte prata, har ingen insikt om faror, en del har motoriska svårigheter och några sitter i rullstol. Det här är en allvarlig funktionsnedsättning även om det ofta inte syns utpå.

Många gör saker som kan vara svåra att förstå för dem som inte är insatta. Barnen kanske rusar omkring och skriker och viftar med händerna, vilket kallas för "självstimulerande beteende" eller att "stimma". Men så länge det inte är farligt ska personalen inte gripa in och säga "usch och fy" – det kan tvärtom öka det oönskade beteendet. I stället ska barn som stimmar eller kanske gömmer sig erbjudas alternativ som ger en ännu större upplevelse.

Det är här hästarna kommer in.

– Hos barn med autism, ja egentligen hos alla barn, vill man förstärka önskade beteenden, förklarar Ida. Det kan förstås ske med glada tillrop eller olika små belöningar, det man brukar kalla förstärkare. För mig är hästarna en sådan förstärkare, förstår du? Det ska vara så roligt att rida och komma ut i skogen att barnen glömmer bort att skrika och vifta med händerna.

Kim Lodén, som jobbar på Ikasus friskola, håller med om att det märks stor skillnad på barnen:

– Ja, vi har flera exempel på barn som brukar stimma mycket, kanske biter sig själva eller får utbrott, men som aldrig gör det när de är här. Miljön är så lugn och hästarna är så stillsamma att till och med de anställda på skolan som brukar vara hästrädda vågar komma nära.

Gustav med kepsen – en välkänd profil på Idas djurgård.

GLAD. Ida Sköld är eldsjelen bakom sin "djurgård" – en annorlunda ridkola i Täby norr om Stockholm. Hennes energi och entusiasm sprider sig garanterat till både hästar och barn.

SAM-ARBETE. Nisse är rullstolsburen men det hindrar honom inte att sitta i sadeln med mentalt stöd av Ida.

Förutom barnen är det just personalen som är den viktigaste målgruppen för Ida Sköld.

– Från början kunde jag känna ett visst motstånd från medarbetare i olika skolor, säger hon. Man förklarade att "det går inte, han kan inte leka, han kan inte sitta stilla". Men jag har visat att det visst går! Nu har de hästkunniga i olika personalgrupper lärt sig och sett med hjälp av mig vad som är möjligt och kan vara ute på egen hand med barnen.

När Ella från Ikasus kommer tillbaka efter en tur med Mulle, ledd av Ida, ser hon överlycklig ut. Hon håller sig i två handtag på hästryggen, så kallad voltigegjord, och rider utan sadel och stigbyglar.

– Några rider med sadel men att sitta på en filt direkt på ryggen ger ofta bättre känsla och bättre balans, menar Ida.

STIGBYGLAR ÄR ETT kapitel för sig.

– Ja, man behöver tänka efter noga varför man använder stigbyglar. Balansen får man ju inte genom stigbyglarna utan av känslan på hästryggen. Problemet med stigbyglar är att vissa barn vill ställa sig upp hela tiden vilket ju kan skapa problem och till och med vara farligt om de ramlar av och fastnar med foten. Om vi ändå använder stigbyglar är de så långa att barnen inte kommer upp så högt.

Vissa elever låter högt när de är glada vilket brukar skrämra hästarna. Vad gör du då?

– Det gäller att vara extra smart för jag vill ju att barnen ska kunna uttrycka sin glädje och sina känslor när de sitter på hästryggen. Jag säger aldrig "nej" till någon utan anpassar situationen till det bästa och försöker få hästarna att acceptera det som sker. Om de här barnen avkrävs absolut tystnad och disciplin hindras de från att rida eller att vara i ett stall. Det vill jag inte vara med om.

Är allt verkligen tillåtet?

– Ja, om det inte skulle vara direkt farligt. Det är till exempel tillåtet att hoppa av och på under en ridtur. Jag var med om en fin sak häromdagen när hästen stannade för att äta gräs mitt under ridturen. Då hoppade pojken av hästen, tittade på den och sedan på mig. Jag berättade att hästen äter gräs varpå pojken plockade sin hand full med gräs och smakade. Han tuggade och tittade på hästen och hoppade upp i sadeln igen.

– För mig är ridningen en del av någonting större. Hästarna gör att vi lär oss något, både jag och eleverna. Jag kallar det för efterföljande pedagogik vilket innebär att man inte behöver förklara så mycket hur barnen fungerar utan i stället försöker vara följsam, visa förståelse och ge trygghet.

Hur långt kan man komma? Kan alla barn lära sig att rida på egen hand?

– Alla som är här kan sitta själva utan hjälp och ledas i skogen. Ibland kan det vara rejäla

upp- och nedförsbackar vilket de flesta har lärt sig att parera, de vet hur man ska luta sig. Och de barn som kan prata har lärt sig att ropa att "hästen ska springa" och då får jag riktig motion där framme ...

– RIDA SJÄLV? Det beror på vad man menar. Inte rida ut i skogen på egen hand förstås. Men rida i ett led på sin egen häst, hålla i tyglarna och få hästen att gå åt olika håll, det är absolut möjligt om vi får hålla på ett tag.

Och erbjuda en meningsfull fritidssysselsättning vilket väl inte alltid är så lätt för barn med den här sortens funktionsnedsättning?

– Ja, verkligen! Barnen kan mycket mer än vad föräldrar, personal och kanske de själva någonsin trott. Det allra viktigaste är att de har roligt och det kan du ju se med egna ögon att de har. 🐾

VILL DU VETA MER?

Skölds Djurgård på Mossen.

Löttingevägen 34, 123 34 Täby.

Kontaktperson: Ida Sköld.

Mobil: 070-361 70 44.

E-post: ida@skoldsdjurgard.se

Prisexempel: Nybörjare, barn i grupp på max fyra: 300 kr/30 min.

Hemsida: www.skoldsdjurgard.com